

ВІДГУК
офіційного опонента д.е.н., проф. Кудріної О.Ю.
на дисертаційну роботу
Слотюка Андрія Сергійовича
на тему «Інноваційно-підприємницька інфраструктура регіонального
розвитку», яку подано до здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 051 Економіка

Актуальність теми дисертаційної роботи. Сучасні трансформаційні процеси в економіці України, зумовлені посиленням глобальної конкуренції, прискоренням технологічних змін, цифровізацією економічних відносин та необхідністю повоєнного відновлення, актуалізують пошук нових механізмів забезпечення стійкого регіонального розвитку. За таких умов особливого значення набуває формування дієвої інноваційно-підприємницької інфраструктури, спроможної забезпечити ефективну взаємодію науки, бізнесу, інвесторів та органів влади, активізувати інноваційну діяльність і сприяти підвищенню конкурентоспроможності регіональних економічних систем.

Актуальність обраної теми посилюється тим, що функціонування інноваційної інфраструктури в Україні характеризується низкою системних проблем, серед яких недостатня результативність існуючих механізмів підтримки інноваційного підприємництва, обмеженість ресурсного забезпечення, нерівномірність просторового розвитку, недостатній рівень координації між учасниками інноваційних процесів та наявність імітаційних практик у підприємницькому середовищі. Зазначені обставини обмежують можливості реалізації науково-технологічного та підприємницького потенціалу регіонів і зумовлюють необхідність удосконалення теоретичних, методичних та прикладних засад управління розвитком інноваційно-підприємницької інфраструктури.

У цьому контексті науковий інтерес становить комплексне дослідження інноваційно-підприємницької інфраструктури не лише як сукупності окремих інституцій та об'єктів підтримки інноваційної діяльності, а як цілісної системи регіонального розвитку, результативність якої залежить від характеру взаємодії її суб'єктів, ресурсного забезпечення, інституційних умов, механізмів оцінювання та відбору інноваційних проєктів. Важливим є також поєднання економічного моделювання, оцінки ефективності та поведінкового аналізу, що розширює можливості обґрунтування управлінських рішень у сфері інноваційного розвитку регіонів.

З огляду на зазначене дисертаційна робота Слотюка Андрія Сергійовича на тему «Інноваційно-підприємницька інфраструктура регіонального розвитку» присвячена актуальній науковій проблематиці, має належну теоретичну та прикладну спрямованість, а її результати є важливими для подальшого розвитку наукових засад формування, оцінювання ефективності та управління інноваційно-підприємницькою інфраструктурою регіонів України в умовах сучасних економічних трансформацій.

Підтвердженням актуальності теми дисертаційної роботи є й використання пропозицій автора під час виконання сукупності науково-дослідних тем. У процесі виконання теми Е-03-25 «Обліково-аналітичне та організаційно-економічне забезпечення розвитку регіону» автором уточнено напрями удосконалення регулювання процесів формування та розвитку інноваційно-підприємницької інфраструктури регіонів. Під час виконання теми «Відновлення національної туристичної індустрії та сфери гостинності через соціальний діалог в регіонах України» (номер державної реєстрації 0123U102229, 2023-2025 рр.) автором досліджено економічної імітації та підприємницького епігонства в системі сучасної теорії підприємництва. У процесі виконання теми «Оцінка та розвиток економічного потенціалу Закарпатської області: проблеми, можливості та стратегічні напрями розвитку», (номер державної реєстрації 0124U003892, 2024-2025 рр.) автором розроблено концептуальний підхід до формування інноваційно-підприємницької інфраструктури в системі регіональної економіки.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Актуальність теми дисертаційної роботи та отриманих наукових результатів належно обґрунтована автором. Дослідження характеризується логічною структурою, послідовністю викладення матеріалу, взаємозв'язком теоретичних, аналітичних і прикладних положень, чіткістю сформульованих висновків та практичних рекомендацій. Наукові положення, основні результати та висновки дисертації мають достатній рівень обґрунтованості, достовірності й аргументованості.

Теоретико-методологічну основу виконаного дослідження становлять фундаментальні положення економіки інновацій, регіональної економіки, теорії регіональних інноваційних систем та регіональної інноваційної політики, а також комплекс загальнонаукових і спеціальних методів дослідження. Застосування системного та структурно-функціонального підходів дало змогу розкрити структуру інноваційно-підприємницької інфраструктури регіону, взаємозв'язки між її основними елементами та сформулювати концептуальні засади управління її розвитком. Інформаційну базу дослідження становлять чинні законодавчі та нормативно-правові документи у сфері інноваційної діяльності, статистичні дані, звітність та облікові дані підприємств, наукові праці українських і зарубіжних учених, інформаційні ресурси мережі Інтернет, а також результати власних досліджень автора.

У процесі виконання дисертаційної роботи комплексно використано методи теоретичного узагальнення, аналізу та синтезу, історико-логічний метод, метод еволюційного аналізу, статистичний, економічний та порівняльний аналіз, кластерний і поведінковий аналіз. Для оцінювання ефективності функціонування інноваційно-підприємницької інфраструктури та інноваційних проєктів застосовано економіко-математичне моделювання, метод інтегрального оцінювання, DEA-аналіз, метод управління освоєним обсягом (EVM) та модель MDP. Таке поєднання методичного інструментарію забезпечило комплексність дослідження та сприяло належному обґрунтуванню отриманих наукових результатів.

Достовірність основних положень, висновків і практичних рекомендацій підтверджується апробацією результатів дисертаційного дослідження на всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях, їх опублікуванням у наукових фахових виданнях, а також практичним використанням окремих результатів дослідження суб'єктами господарювання та в освітньому процесі Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.

Отже, наведене дає підстави констатувати належний рівень обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертаційній роботі Слотюка Андрія Сергійовича, а також їх теоретичну та практичну значущість для розвитку інноваційно-підприємницької інфраструктури регіонів.

Наукова новизна та значення наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації за її темою. Результати аналізу наукової новизни положень, представлених у дисертаційній роботі, дають підстави стверджувати про наявність у дослідженні низки теоретичних, методичних та прикладних результатів, які мають наукову значущість для розвитку положень регіональної економіки та інноваційного підприємництва.

Основний науковий результат дисертаційної роботи полягає у формуванні науково обґрунтованого підходу до розвитку та управління інноваційно-підприємницькою інфраструктурою регіону на основі поєднання інструментів економічного моделювання, оцінки ефективності та поведінкового аналізу, що спрямовано на підвищення результативності інноваційної діяльності, забезпечення технологічного розвитку регіональної економіки та посилення її конкурентоспроможності в умовах сучасних трансформаційних викликів.

Важливим теоретичним результатом дослідження є удосконалення моделі інноваційної інфраструктури в системі економіки, яка відображає взаємодію суб'єктів інноваційної діяльності, інфраструктурних інститутів, ресурсного забезпечення та механізмів трансформації ресурсів у результати інноваційної діяльності. У межах запропонованого підходу інноваційно-підприємницька інфраструктура розглядається як системоутворюючий чинник регіонального економічного розвитку, що забезпечує взаємодію учасників інноваційного процесу та формує необхідні умови для реалізації інноваційного потенціалу території (стор. 74–76).

Науковий інтерес становить удосконалений концептуальний підхід до формування інноваційно-підприємницької інфраструктури в системі регіональної економіки (стор. 124–129). Його особливістю є комплексне поєднання структурно-функціонального визначення сутності інноваційно-підприємницької інфраструктури, типової структури її об'єктів, принципів та етапів їх створення, критеріїв прийняття рішень, а також територіальних, правових, організаційних і ресурсних обмежень. Запропонований підхід створює методичне підґрунтя для підвищення обґрунтованості управлінських рішень щодо створення та розвитку об'єктів інноваційно-підприємницької інфраструктури з урахуванням специфіки регіону.

Окремої уваги заслуговує уточнення теоретичних положень щодо економічної імітації та підприємницького епігонства в системі сучасної підприємницької діяльності (стор. 161–174). Автором здійснено розмежування економічної імітації як практики копіювання та підприємницького епігонства як форми творчої адаптації, розвитку й удосконалення існуючих інноваційних ідей. Такий підхід розширює теоретичний інструментарій дослідження підприємницької поведінки та дозволяє розглядати підприємницьке епігонство як один із можливих механізмів поширення інновацій та напрямів підтримки інноваційного підприємництва.

Вагомим методичним результатом дисертації є удосконалення методики інтегрального аналізу інноваційних проєктів на основі моделі поведінкових уподобань (стор. 195–198, 237–243). На відміну від підходів, орієнтованих переважно на кількісні параметри, запропонована методика передбачає врахування поряд з економічними характеристиками якісних параметрів інноваційних проєктів, зокрема їх інноваційності, суспільної значущості, стратегічної спрямованості, а також поведінкових і мотиваційних характеристик суб'єктів підприємництва. Практична перевірка моделі із застосуванням кластеризації результатів дала змогу виокремити поведінкові типи «Інвестор», «Новатор», «Менеджер» та «Епігон» і оцінити відповідність емпіричних характеристик запропонованій теоретичній моделі.

Заслуговує позитивної оцінки інтеграція методу управління освоєним обсягом (EVM) та моделі MDP для оцінювання інноваційних проєктів (стор. 197–198 та подальший виклад пп. 3.2). Запропоноване поєднання забезпечує синтез фінансово-економічних, часових, поведінкових та інноваційних параметрів, завдяки чому оцінювання охоплює не лише поточну ефективність реалізації проєкту, але й його стратегічну перспективність, адаптивність та потенційний вплив на розвиток інноваційно-підприємницької інфраструктури. Це підвищує інформаційну обґрунтованість процесу відбору та супроводу інноваційних проєктів.

Подальшого розвитку набули методичні підходи до оцінки ефективності інноваційно-підприємницької інфраструктури, які передбачають поєднання інституційних, економічних та інноваційних параметрів функціонування її об'єктів. У роботі для вирішення відповідних завдань використано економіко-математичне моделювання, інтегральне оцінювання та DEA-аналіз, що розширює можливості комплексного визначення результативності інфраструктурних об'єктів та обґрунтування управлінських рішень щодо їх подальшого розвитку (стор. 181–195).

Практично значущим результатом є подальший розвиток рекомендацій щодо удосконалення управління інноваційно-підприємницькою інфраструктурою регіону (стор. 255–267). Їх особливістю є врахування результатів моделювання ефективності функціонування інноваційної інфраструктури та орієнтація на технологічне оновлення регіональної економіки. Автором обґрунтовано напрями розвитку інвестиційних механізмів, підтримки інноваційного підприємництва, удосконалення інституційного середовища,

розширення інструментарію державно-приватного партнерства та активізації взаємодії держави, бізнесу і наукової сфери.

Практичне значення отриманих у дисертаційній роботі результатів підтверджується їх використанням у діяльності ТОВ «Торговий Дім «Р-Трейд», ТОВ «Старвей Продакшн», Консорціуму «СОЮЗ БУД», а також у навчальному процесі Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.

Таким чином, сукупність отриманих результатів характеризується належним рівнем наукової новизни, внутрішньою взаємопов'язаністю та практичною спрямованістю, а запропоновані теоретичні положення, методичні підходи й рекомендації поглиблюють наукові засади формування, оцінювання ефективності та управління розвитком інноваційно-підприємницької інфраструктури регіону.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації. За темою дисертації опубліковано 10 наукових праць, серед яких 5 статей – у наукових фахових виданнях України, 5 публікацій – у матеріалах наукових конференцій та інших наукових виданнях.

Публікації дисертанта повною мірою відображають зміст дисертаційної роботи, їхній аналіз дозволяє зробити висновок про повноту викладу основних наукових положень дисертаційного дослідження у науковій літературі. Обсяг та кількість наукових публікацій за темою дисертаційної роботи відповідає чинним вимогам для дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

Відсутність (наявність) академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. Детальне ознайомлення з науковими положеннями, використаними даними, виконаними розрахунками, висновками та рекомендаціями, що містяться в дисертаційній роботі Слотюка А.С., дозволяє стверджувати про відсутність ознак академічного плагіату, фабрикації та фальсифікації, підтвердженням чого є встановлена висока унікальність тексту дисертації за результатами її перевірки на плагіат з використанням програмного засобу Strikeplagiarizm.com та визнання правомірності запозичень (загальноприйняті терміни та цитування інших авторів з посиланням на них) (дані листа Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля від 04.06.2026 № 1/06).

Зауваження та дискусійні питання стосовно положень дисертації. Визнаючи високий рівень обґрунтованості й переконливості теоретичних і методичних положень виконаного дослідження слід відмітити окремі дискусійні положення й недоліки:

1. У пп. 1.3 автором здійснено ґрунтовне дослідження взаємозв'язку між інноваційною інфраструктурою та підприємницькою діяльністю як чинниками забезпечення економічного розвитку регіонів. Водночас, на думку опонента, доцільним було б більш детально розглянути сучасні міжнародні моделі інноваційних екосистем, зокрема підходи, що реалізуються в країнах Європейського Союзу, США та країнах Східної Азії. Такий аналіз дозволив би поглибити порівняльний аспект дослідження та додатково обґрунтувати

можливості адаптації окремих елементів зарубіжного досвіду до українських умов.

2. У пп. 2.1 автором здійснено аналіз основних учасників інноваційного процесу та визначено їх роль у функціонуванні інноваційно-підприємницької інфраструктури. Разом із тим у роботі недостатньо повно розкрито роль органів місцевого самоврядування та регіональних інституцій розвитку як суб'єктів формування сприятливого інноваційного середовища. З огляду на сучасні процеси децентралізації та посилення ролі територіальних громад у забезпеченні економічного розвитку регіонів, даний аспект потребував би більш детального висвітлення.

3. Автором запропоновано комплексний підхід до оцінювання ефективності виробничо-технологічної інноваційної інфраструктури, який базується на поєднанні інституційних, економічних та інноваційних параметрів (пп. 2.2). Разом із тим у роботі недостатньо детально розглянуто питання чутливості отриманих результатів до зміни окремих показників та їх вагових коефіцієнтів. Проведення такого аналізу дозволило б більш ґрунтовно оцінити стійкість запропонованого методичного підходу та підвищити рівень достовірності отриманих результатів.

4. У пп. 2.3 запропоновано розмежування понять «економічна імітація» та «підприємницьке епігонство», а також введено до наукового обігу категорію «підприємницькі епігони». Водночас запропонований підхід має переважно теоретичний характер, тоді як питання формалізації критеріїв ідентифікації зазначених явищ у практичній діяльності підприємств залишилися недостатньо розробленими. Більш детальне опрацювання даного аспекту сприяло б розширенню прикладного значення отриманих результатів.

5. У дисертації для оцінювання ефективності інфраструктурних об'єктів використано DEA-підхід (пп. 3.1), який дозволяє враховувати множину вхідних і вихідних параметрів. Разом із тим у роботі не наведено порівняльної оцінки результатів, отриманих за допомогою DEA-моделі, з результатами інших методів багатокритеріального аналізу або інтегрального оцінювання. Такий порівняльний аналіз міг би додатково підтвердити переваги обраного інструментарію та посилити обґрунтованість авторських висновків.

6. У пп. 3.3 автором запропоновано комплекс рекомендацій щодо розвитку виробничо-технологічної інноваційної інфраструктури регіону, спрямованих на забезпечення технологічного розвитку та підвищення конкурентоспроможності регіональної економіки. Разом із тим окремі рекомендації мають стратегічний характер, тоді як питання механізмів їх фінансового забезпечення та оцінювання витрат на реалізацію запропонованих заходів висвітлені недостатньо детально.

Зауваження потребують коментарів автора дисертаційної роботи, але не зменшують загальної позитивної оцінки здобутків дослідження, які представлені у дисертаційній роботі, їхньої новизни та значущості.

Загальна оцінка дисертаційної роботи та її відповідності наявним вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Дисертаційна робота Слотюка Андрія Сергійовича «Інноваційно-підприємницька інфраструктура регіонального розвитку» є завершеним, самостійним науковим дослідженням, присвяченим актуальній проблематиці формування, функціонування та розвитку інноваційно-підприємницької інфраструктури регіону. Робота має належне теоретичне, методичне та практичне значення, а отримані автором наукові результати відповідають предметній області спеціальності 051 «Економіка», за якою дисертацію подано до захисту. Сформульовані в роботі наукові положення та результати характеризуються відповідним рівнем новизни і раніше не захищалися здобувачем у інших дисертаційних роботах.

Дисертаційна робота має логічну структуру та послідовність викладення матеріалу. Її зміст побудований відповідно до визначених мети і завдань дослідження та забезпечує послідовний перехід від теоретичного обґрунтування сутності інноваційно-підприємницької інфраструктури й особливостей її функціонування до аналітичного оцінювання, моделювання ефективності та розроблення управлінських механізмів її розвитку. Оформлення дисертації в цілому відповідає встановленим вимогам. Доречним є використання автором статистичних даних, нормативно-правових матеріалів, результатів діяльності підприємств, наукових праць українських і зарубіжних учених, а також результатів власних досліджень.

Дисертація є завершеним дослідженням, у якому вирішено поставлене наукове завдання щодо розвитку теоретико-методологічних засад, удосконалення методичних підходів та розроблення практичних рекомендацій щодо формування, оцінювання ефективності й управління інноваційно-підприємницькою інфраструктурою регіонального розвитку в умовах сучасних економічних трансформацій. Отримані результати містять наукову новизну, мають теоретичну цінність і практичну значущість. Їх обґрунтованість забезпечується застосуванням комплексу загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, зокрема системного та структурно-функціонального підходів, статистичного, економічного й порівняльного аналізу, кластерного та поведінкового аналізу, економіко-математичного моделювання, інтегрального оцінювання, DEA-аналізу, методу управління освоєним обсягом (EVM) і моделі MDP.

Основні наукові положення, результати, висновки та рекомендації дисертаційної роботи достатньою мірою відображені в наукових публікаціях здобувача. Зміст опублікованих праць відповідає основним положенням дисертації, що дає підстави констатувати належний рівень апробації, обґрунтованості та достовірності отриманих результатів.

Належний науково-теоретичний рівень дисертаційної роботи, аргументованість і достовірність отриманих результатів, наукова новизна, теоретико-методичне та практичне значення сформульованих положень, висновків і рекомендацій дають підстави для висновку, що дисертаційна робота Слотюка Андрія Сергійовича «Інноваційно-підприємницька інфраструктура

регіонального розвитку» за змістом, рівнем наукової новизни, практичною значущістю та оформленням відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а також Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40, а її автор – Слотюк Андрій Сергійович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка» за результатами публічного захисту.

Офіційний опонент,
доктор економічних наук, професор,
проректор з науково-педагогічної (наукової)
роботи та міжнародної діяльності Сумського
державного педагогічного університету
імені А. С. Макаренка Міністерства освіти і
науки України (м. Суми)

Ольга КУДРІНА

